

Nr 91.

Av herr **Lindhagen**, *om anslag till fredsbyrån i Bern samt till svenska freds- och skiljedomsföreningen m. m.*

Militärbudgeten intager i år sin vanliga framstående plats i statsverkspropositionen. I den allmänna värnplikten är hela folket med eller mot sin vilja engagerat. De enskilda skytteföreningarna uppmuntras hjärtligt med höga anslag.

Det arbete däremot, som till yttersta mål har att befria oss från vapnen samt väcka i sinnena längtan till ett rättssamhälle, detta arbete, sammanfattat under benämningen fredsrörelsen, är styvbarnet. »Lusten att skjuta» såsom statsverkspropositionen uttrycker sig är omhuldad. Men behovet att tänka mänskligt ringaktat. Därför har också den svenska folkliga fredsrörelsen alltid varit sedd över axlarna av ledande politici. Något understöd i dess sociala arbete har ansetts ligga utanför det tänkbaras område. Regeringar, även demokratiska regeringar, har vägrat uppföra anslag i statsverkspropositionen. Någon gång har i riksdagen på enskildas förslag något anslag kunnat genomdrivas för ett speciellt ändamål och med stöd av de djupa ledens inom riksdagen opinion. I andra länder har sådan avvoghet icke försports, som i detta gamla militärland. I Danmark har fredsföreningen årligt anslag.

De olika ländernas fredsorganisationer äro emellertid också sammanförda i en internationell organisation, vilken till gemensam ledning upprättat den så kallade fredsbyrån i Bern. Till denna har under långliga tider stått upptagen i riksstaten under tredje huvudtiteln ett anslag på några hundra kronor, såsom en liten billig honnör åt det folkliga fredsarbetet i världen. I årets riksdag överraskas man emellertid av, att även denna lilla ljuspunkt försvunnit. Anslaget har helt enkelt strukits och till och med utan någon motivering. Under hand har emellertid upplysts, att anledningen varit den, att svenska regeringen nu ifrågasatt ett regeringsombud i Genève hos folkens förbunds organisation och då behöves, menade man, icke något understöd från svensk

sida för den internationella folkliga freds rörelsens byrå i Bern. Man kan verkligen upphöra att förvåna sig vidare över någonting.

Emellertid finns det en privat fredsorganisation, som åtnjuter bevägenhet, nämligen interparlamentariska unionen med dess avgreningar i nordiska interparlamentariska förbundet och svenska interparlamentariska fredsgruppen. Denna sammanslutning har med lätthet fått att sig årligen anvisade anslag under tredje huvudtiteln. Anslagen ha ökats då och då. I årets budget, från vilken de meniges freds rörelse alldeles försvunnit, ha interparlamentarikerna synnerligen omhuldots och beviljats ökade belopp, nämligen en post å 12,000 kronor för interparlamentariska unionens byrå och generalsekretariat, en slutsumma å 75,000 kronor för den svenska gruppens kostnader samt tillhopa 19,500 kronor för gruppens deltagande i den interparlamentariska unionens konferens 1922. Det skulle kanske vara åtskilligt att kunna säga om dessa belopp och nyttan av deras användning i åtskilliga fall. Här må endast erinras, att denna budget står i visst sammanhang med den gamla diplomatiens extravaganta vanor i sitt yttre framträdande, vilka jag i en annan motion ifrågasatt böra återföras till enkla. Vad som emellertid vid detta tillfälle framstår såsom påfallande är det ofantliga svealget mellan dessa siffror och den folkliga freds rörelsens ingenting.

Under återopande av tidigare av mig framställda motioner i andra kammaren såsom nr 159 för 1916 och nr 18 för 1917 till förmån för svenska freds- och skiljedomsföreningen får jag nu fullfölja en sådan framställning. Efter det fredsorganisationerna i världen desorganiserats genom kriget, har nu ett nydaningsarbete begynt både i den gemensamma organisationen och i dennas underavdelningar. Från den svenska avdelningens sekreterare har jag mottagit följande redogörelse för den nuvarande ställningen.

»Nordiska freds förbundet utgör en sammanslutning av de skandinaviska ländernas landsorganisationer, dansk freds förening (ordförande: folketingsman Niels Petersen), Norges freds förening (ordförande: Fylkesman Håkon Löken) och svenska freds- och skiljedomsföreningen (ordförande f. riksdagsman N. A:son Berg).

Denna organisation bildades i Köbenhavn den 25 oktober 1918, då stadgar antogs.

Enligt 6 § i dessa stadgar sammanträder förbundet vart tredje år till kongresser med valda ombud. (Detta har nu ändrats till vartannat år).

En sådan kongress med 25 ombud från vardera landet hölls i Stockholm den 4—5 september 1919, till vilkens anordnande riksdagen beviljat ett anslag av 3,000 kronor.

Innevarande år 1921 skall en liknande kongress hållas i Köbenhavn i sam-

manhang med Nordiska interparlamentariska förbundets därstädes (augusti eller september.)

Föreningen brukar även sända representanter till Internationella fredsunions generalförsamling, som äger rum varje år och vanligen hålles i Schweiz. Till denna generalförsamlings möte år 1920, som hölls i Basel den 23 - 24 maj, sände föreningen ett ombud och till detta ombud beviljade den då sittande regeringen efter föredragning av dåvarande utrikesministern friherre Palmstierna ett resebidrag av 500 kronor.»

Det må här anmärkas, att sist omnämnda bidrag, som icke anslagits av riksdagen, blev beviljat händelsevis, kort efter det i en interpellation i riksdagens första kammare framhållits den stora skillnaden i regeringens bevägenhet emot skytteföreningarna och fredsföreningarna. Likaledes må upplysas, att genom inflytande av de norska och danska interparlamentarikerna har nordiska fredsförbundet emot svenska önskingar organiserats såsom en kopia av nordiska interparlamentariska förbundet. Det hålles därför nu delegerademöten med utestängande av fredsfolket i stället för de forna nordiska fredskongresserna. Den gamla andan med dess glädje i kamp för idealen har därmed väsentligen försvunnit, såvitt rör den nordiska sammanslutningen. Interparlamentarismens ensidiga konjunkturpolitik börjar dominera även här. Vi skola hoppas, att detta missförhållande snart skall upphöra.

Fredsföreningens tillgångar äro mycket begränsade och tillåta allra minst någon utländsk representation. Utgifterna vålla ständiga bekymmer.

Det är att förmoda, att fredsföreningarna skola bliva i tillfälle en gång att verifiera lika stora behov av anslag som interparlamentariska gruppen. För denna gång får jag med anslutning i viss del till poster i interparlamentariska gruppens anslagsbelopp och under åberopande jämväl av motiveringen i en kommande motion om nationernas rätt härmed hemställa,

att riksdagen ville:

1) återinföra i riksstaten under tredje huvudtiteln ett bidrag till den folkliga fredsbyrån i Bern samt dels höja det i tilläggsstat för 1921 från 750 kronor till 2,000 kronor, och dels å extra stat från 1922

2) anslå till dess avdelning, svenska freds- och skiljedomsföreningen, såsom årsbidrag till dess förvaltningskostnader av åtskilliga slag 5,000 kronor samt till resbidrag till nordiska fredskongressen i Köbenhavn samt internationella unionens generalförsamling

1921 och liknande bidrag 1922 ett årsbelopp av 4,000 kronor eller sammanlagt ett förslagsanslag å högst 9,000 kronor att uppföras dels å tilläggsstat för 1921 och dels å extra stat för 1922.

Stockholm den 21 januari 1921.

Carl Lindhagen.
